

התעתיק מערבית לעברית

יסודם של כללים אלו הוא כללי התעתיק מערבית לעברית שנקבעו במליאת האקדמיה ללשון העברית בשנת תש"ן (1990), ושהתפרסמו ברשומות בשנת תשנ"ד. התעתיק החדש (הפשוט) מערבית לעברית אושר במליאת האקדמיה בישיבתה בט"ו במרחשוון תשס"ז, 6 בנובמבר 2006 (ישיבה רצג). הכללים התפרסמו ברשומות, ילקוט הפרסומים 5764, י' בשבט תשס"ח, 17 בינואר 2008, עמ' 1432-1434. במהלך השנים תש"ע ותשע"א עדכנה ועדת הדקדוק של האקדמיה את התעתיק: הוסדרו תעתיקי העיצורים לצרכים מדעיים, נקבעה דרך הכתיבה בניקוד ושלא בניקוד ועודכנו מקצת הכללים של הסימנים המיוחדים. העדכון אושרר במליאת האקדמיה בא' באדר ב' תשע"א, 7 במארס 2011 (ישיבה שך). הודעה על כך התפרסמה ברשומות, ילקוט הפרסומים 6300, כ"ז באלול תשע"א, 26 בספטמבר 2011, עמ' 6840¹.

הקדמה

- כמה עקרונות עומדים ביסוד הכללים, ואלו הם:
- התעתיק מערבית לעברית נועד להביע בקירוב את מבטא השמות הערביים בעברית, ולא דווקא לבטא את הקשר הגנטי בין שתי הלשונות.
  - נקבעו כללים הן לתעתיק בניקוד הן לתעתיק בלי ניקוד.
  - שמות שיש בהם מנהג כתיבה מושרש בעברית ייכתבו כמנהגם.
  - לצרכים מדעיים נקבעו כללים המקרבים את התעתיק לדרך הכתיבה הערבית הקלסית.

1 כללים אלו באים במקום כללי התעתיק מערבית לעברית שקבעה האקדמיה בד' בתמוז תש"ן, 27 ביוני 1990 (ישיבה קצו); הם נתפרסמו ברשומות, ילקוט הפרסומים 4195, י"ג באדר תשנ"ד, 24 בפברואר 1994, עמ' 2442-2443.

העיצורים

לצרכים מדעיים	התעתיק לעברית	האות הערבית
	א	أ, إ על המזה ראו עוד להלן, סימנים נוספים
	ב (בניקוד: ב)	ب
	ת	ت
ת כגון בקעאתא	ת' כגון בוקעאת'א (بقعآثا)	ث
	ג'	ج
	ח	ح
	ח' כגון סח'נין (سخنين)	خ
	ד	د
ד כגון ד'הב, ד'נאבה	ד' כגון ד'הב (ذهب), ד'נאבה (ذنابة)	ذ
	ר	ر
	ז	ز
	ס	س
	ש	ش
צ (ץ) כגון מצמץ, א(ל)נצאצרה	ס' כגון מוס'מוס' (مصمص), נס'אס'רה (الأنصاصرة)	ص
צ' (ץ) כגון צ'מידה, עוץ	ד כגון דומ'ידה (ضميدة), עווד (عوض)	ض
	ט	ط
ט כגון טאהר	ז כגון זאהר (ظاهر)	ظ
	ע	ع

האות הערבית	התעתיק לעברית	לצרכים מדעיים
غ	ר' (כגון ר'ג'ר (الغجر), מר'אר (المغار), להוציא כתיבים מושרשים כגון אבו גוש (أبو غوش), בגדאד (بغداد))	ע כגון אלעג'ר, אלמעאר
ف	פ (ף)	
ق	ק	
ك	כ (בניקוד: כ) גם בסוף מילה, כגון בית סוריב (بيت سوريك).	כ סופית - ך כגון בית סוריך
ل	ל	
م	מ (ם)	
ن	נ (ן)	
ه	ה	
و	ו	
ي	י	

התנועות

התנועה	התעתיק המנוקד	בלי ניקוד	לצרכים מדעיים
a ארוכה	اَ כגון גֻּמָּאל (جَمَال), סַאג'וּר (سَاجُور)	א כגון ג'מאל, סאג'ור	
u ארוכה	أ כגון מִחְמוּד (مَحْمُود)	ו כגון מחמוד	
i ארוכה	إ כגון שְׂרִיף (شَرِيف)	י כגון שריף	
a קצרה	ا כגון מִזְרַעָה (مَزْرَعَة), קֶטֶר (قَطْر)	לא סימון כגון מזרעה, קטר	
u קצרה	أ כגון מִחְמֻד (مُحَمَّد)	ו כגון מוחמד	לא סימון כגון מחמד
i קצרה	إ כגון ג'סֶר (جَسْر)	י כגון ג'יסר; אם הברת ה־i אינה מוטעמת, מומלץ לא להוסיף י אלא לנקד בחריק, כגון אֶבְסַאל (إِكْسَال).	לא סימון כגון ג'סר

תנועות בהגייה העממית²

התנועה	התעתיק המנוקד	בלי ניקוד
o	أ כגון ג'וּז (جوز)	א כגון ג'וז
e קצרה	اَ כגון מִסְעֵדָה (مسعدة), קַאסֶם (قاسم), ג'סֶר (جسر)	לא סימון כגון מסעדה, קאסם, ג'יסר
e ארוכה (במקור ay)	إ כגון בֵּית (بيت), עֵין (عين)	אי כגון בית, עין

2 השימוש בתעתיק ההגייה העממית נתון להחלטת המתעתק לפי צרכיו. לצורכי שילוט ראו להלן, סעיף 7 להערות.

סימנים נוספים

הערות	בלי ניקוד	התעתיק המנוקד	הסימן
בסוף מילה יסומן שווא רק באהו"י עיצוריות ובעת הצורך, כגון אֶקְרָא.	ללא סימון כגון סח'נין	ḥ כגון סח'נין (سَحْنِين)	ḥ (סוכון)
המבקש לציין את המכפל בעיצורים ב, ג', ד', כ, פ, ת' ישתמש בשדה, כגון בַּיָּאֵר (نَجَّار), פִּיּוֹן (كَفَّيْن).	ללא סימון כגון חמוד, א-ראם	דגש כגון חמוד (حَمُود), א-ראם (الرَّام)	ḥ (מכפל [שדה])
	אה; בנסמך את כגון עס'ירה; בסמת טבעון	ḥאה; בנסמך ḥאת כגון עס'ירה (عصيرة); בַּסְמַת טַבְעוֹן (بِسْمَةِ طَبْعُون)	ḥ (תא מרבוטה)
לצרכים מדעיים: בָּאֵס / באס, בָּאֵר / באר מְאִיד / מאיד, וְאָאֵל / ואאל	בהמזה שוואית: ו או י כגון בוס, ביר; בהמזה בתנועה: א כגון מואיד, ואאל	בהמזה שוואית: ו או י כגון בוס (بُوس), בִּיר (بِير); בהמזה בתנועה: א כגון מְאִיד (مُؤَيِّد), וְאָאֵל (وَأَائِل)	וּ, י (המזה "על כיסא" של ו או א) (אא)
	א כגון שייא, בהאא, קראאה	א כגון שִׂיא (شِيء), בְּהָאא (بِهَاء), קְרָאָא (قِرَاءَة)	א (המזה "מרחפת")

הערות

- תווית היידוע (אל - אל) תופרד מן השם במקף, כגון אל-בירה (البيرة). לפני אותיות שמש לא תיכתב ל, והא תופרד מן השם במקף, כגון א-שמאלייה (الشمالية). לצרכים מדעיים אין משתמשים במקף, כגון אלבירה, ולפני אותיות שמש תיכתב ל בסוגריים, כגון א(ל) שמאליה. אין חובה לציין את תווית היידוע בראש שמות, כגון טירה (الطيرة), טייבה (الطيبة); אבל באמצע השם היא מחויבת: דאליית אל-כרמל (دالية الكرمل).
- אלף הנכתבת בערבית מעל האות תיכתב בעברית ב-א אחר האות, כגון א-רחמאן (الرَّحْمَن). יצאה מכלל זה המילה אללה (الله).
- אלף מקס'ורה תיכתב ב-א, כגון מוסא (موسى).

4. מִדָּה תִּכְתֵּב בְּשֵׁתֵי א, כּגוֹן אָאָדָם (אָדָם), אָאָבֵל (אָל).
5. בְּתַעֲתִיק לֹא נִיקוּד מִכְפִּילִים ו רִי עִיצוּרִיּוֹת לְפִי כִלְלֵי הַכְּתִיב הַמְּלֵא שֶׁל הָעֵבְרִית, כּגוֹן קִלְנִסוּוָה, שׁוּזִיבָה (שׁוּזִיבָה), ח'וּזָאֵלֶד, טִיִּיבָה, מוּעָאוּוִיָּה, עֵרִיאַן (עֵרִיאַן).
6. הַרוּצָה לְצִיִּין אֶת הַתְּנוּוִין יִכְתּוּב אֶת ה־נּ בְּסוּגְרִיִים, כּגוֹן מְחַמֶּד (ן) (מְחַמֶּד).
7. בְּשִׁמּוֹת שֵׁשׁ בְּהֵם פֶּעַר גְּדוּל בֵּין הַהִגִּיָּה הָעֵמְמִית לְהִגִּיָּה הַסְּפְרוּתִית יִקְבַּע הַתַּעֲתִיק לְצוּרְכֵי שִׁלוּט לְפִי הַהִגִּיָּה הָעֵמְמִית, כּגוֹן ג'דִידָה וּבְנִיקוּד ג'דִידָה (וּלֹא ג'וּדִידָה - גְּדִידָה).
8. בְּתַעֲתִיק הַמְּנוּקָד מֵעֵרַבִית לְעֵבְרִית לֹא תִנּוּקְדָה ד, ת בְּדָגֶשׁ קַל בְּרֹאשׁ הַמִּלָּה אוֹ אַחֲרֵי שׁוּא, לְמִשְׁל: דְּחֵלָאן, תְּנִפִיק, מְג'דֵל שְׁמָס, אֶבְתָּסָאם (יִשִּׁיבָה 361, תִּשְׁע"ט).